

EDUSKUNNAN
SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA

Helsingissä

9 päivänä marraskuuta 1993

Lausunto n:o 8

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 19 päivänä loka-kuuta 1993 valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 234 vuonna 1994 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Anja Kairisalo sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettineuvos Pertti Tuhkanen valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Antti Arola kansaneläkelaitoksesta, ekonomisti Juhani Turkila Suomen Kuntaliitosta, kirkkoneuvos Matti Huttunen kirkkohallituksesta, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyönantajain Keskusliitosta, asiantuntijalääkäri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, asiamies Seppo Ruotsalainen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihteeri Kai Liibäck Akavasta ja osastonjohtaja Keijo Hyvönen Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että vuonna 1994 yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalla perittäisiin kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen 2,40, 4,00 tai 4,90 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisen liikelaitoksen kansaneläkemaksu olisi 2,40 %. Yksityisen työnantajan ja edellä mainitun liikelaitoksen sairausvakuutusmaksun suuruus olisi 1,45 % palkoista.

Julkisoikeudellisilta työnantajilta perittäisiin kansaneläkevakuutusmaksua 3,95 %. Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta sekä kunnalta ja kuntayhtymältä sairausvakuutusmaksua perittäisiin 2,70 %. Kirkon ja sen seurakunnan sairausvakuutusmaksu olisi 7,70 %. Työnantajan lapsilisämaksua ei perittäisi ehdotuksen mukaan vuodelta 1994.

Vakuutetun kansaneläkemaksu olisi 1,55 penniä veroäyryltä ja sairausvakuutusmaksu 1,90 penniä. Sairausvakuutusmaksua korotettaisiin 80 000 äyrin ylimenevältä osalta 3,80 penniä. Eläketuloa saavalta henkilöltä perittäisiin lisäksi kansaneläkevakuutusmaksua 1 penniä ja sairausvakuutusmaksua 3 penniä. Korotus olisi kuitenkin yhteensä enintään 4 % veronalaisesta eläketulosta.

Kunnan osuus kansaneläkkeiden lisäosien rahoitukseen olisi 1,47 penniä veroäyryltä. Kansaneläkerahaston vähimmäismäärää koskevaa säännöstä muutettaisiin väliaikaisesti siten, että rahaston olisi oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 4 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Sairausvakuutusrahaston valtionosuuden vähimmäismäärää koskevaa säännöstä muutettaisiin väliaikaisesti siten, että rahaston olisi vastaavasti oltava vähintään 8 %.

Lainmuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta. Ne liittyvät valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että kansaneläkelaitoksen rahoitus järjestetään kestäväälle ja vakaalle pohjalle. Rahoitusjärjestelmää on uudistettava siten, että kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut kohtelevat valtiota ja kuntia tasapuolisesti yksityisiin työnantajiin ja seurakuntiin nähden, sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Maksujärjestelmän on parannettava työvoimavaltaiten yritysten asemaa. Palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen järjestelmää on uudistettava siten, että pääomavaltaiset alat osallistuvat nykyistä suuremmalla osalla sosiaaliturvan rahoitukseen. Sosiaaliturvan rahoitus on kuitenkin turvattava. Pienyritystajien asemaan on kiinnitettävä huomiota, jotta tällä menettelyllä voidaan tukea työllisyyden kannalta merkittävää pienyritystoimintaa.

Esitettyihin sosiaaliturvamaksuihin sisältyy eräitä epäjohtonmukaisuuksia ja ristiriitaisuuksia. Samaan aikaan kun etuuksia leikataan, kohdistuu maksuihin huomattavaa korotuspainetta. Kun tämä asiantila johtuu ilmeisesti ainakin osittain maksupohjan kaventumisesta, on pyrittävä vaikuttamaan suoraan niihin tekijöihin, jotka aiheuttavat tästä syystä korotustarvetta. Eläkeläisten tuloihin kohdistuvat maksut ovat ristiriitaisia siltä osin, kuin maksua peritään jo sattuneen vakuutustapahtuman johdosta. Maksurasitus kohdistuu pienituloisiin eläkeläisiin, mikä johtaa näiden eläkeläisten aseman huononemiseen. Eläkeläisiltä ei valiokunnan käsityksen mukaan tulisi tulevaisuudessa periä kansaneläkemaksua eikä muita tulonsaajia suurempaa sairausvakuutusmaksua. Lisäksi maksujen suuntaamisessa ja kohdentamisessa on päällekkäisyyksiä, joiden yhteisvaikutukset on selvitetävä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta edellyttää, että nopeasti selvitetään maksujen määräytymisperusteet ja kohdentumisen, jotta voidaan toteuttaa maksujärjes-

telmän uudistaminen, saattaa maksut oikeudenmukaisiksi ja tarkoitustaan vastaaviksi sekä yksinkertaistaa maksusjärjestelmää. Selvitystyö työnantajan sosiaaliturvamaksujen maksuperusteiden uudistamisesta on saatettava pikaisesti loppuun ja selvitystyön tulee johtaa toimiin työllistämistä suosivan maksujärjestelmän kehittämiseksi.

Teknisenä korjauksena hallituksen esitykseen valiokunta huomauttaa, että ensimmäisessä ja toisessa lakiehdotuksessa käytetään virheellistä nimitystä kuntainliitto tarkoittaessa kuntayhtymää.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta kunnioittavasti lausuntonaan esittää,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina esitetty tekninen korjaus huomioon ottaen.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U.

Anttila, Antvuori, Hiltunen, Kauppinen, Kempainen, Kuittinen, Muttilainen, Puhakka ja Steenius-Kaukonen sekä varajäsen Takala (osittain).

Eriäviä mielipiteitä

I

Vakuutettujen maksut

Hallitus ehdottaa eläkeläisten sairausvakuutusmaksuun jälleen korotusta. Ehdotettua 1 pennin korotusta perustellaan sillä, että eläkeläisten pitää osallistua työttömyysturvan rahoitukseen. Jos hallituksen esitys hyväksyttäisiin, perittäisiin eläkeläisiltä kolme penniä suurempaa sairausvakuutusmaksua ja yhtä penniä suurempaa kansaneläkemaksua kuin palkansaajilta. Yhteensä neljä penniä korkeammilla maksuilla perittäisiin eläkeläisiltä 4 x 380 miljoonaa markkaa eli 1 520

miljoonaa markkaa ylimääräistä veroa. Verotus kiristyisi yksinäisillä eläkkeensaajilla jo 3 100 markan ja eläkeläispuolisoilla 2 700 markan kuukausieläkkeistä alkaen. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksy ylimääräisen sairausvakuutusmaksun ja kansaneläkemaksun asettamista eläkeläisille, joten ehdotamme 3. lakiehdotuksen hylkäämistä. Emme pidä oikeana kansaneläkemaksun keräämistä eläkeläisiltä paitsi palkkatulon osalta.

Tulopoliittisen ratkaisun johdosta hallituspuolueiden edustajat hyväksyivät edelleen myös

vakuutetun sairausvakuutusmaksuun ylimääräisen korotuksen 0,20 pennin suuruiseen, mikä korottaa kaikkien vakuutettujen veroja noin 500 miljoonalla markalla.

Hallituksen esityksen sijasta ehdotamme vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun porrastamista. Esitämme, että kansaneläkevakuutusmaksu palautettaisiin 1,55 penniksi äyriältä kuten hallituskin esittää, mutta maksu porrastettaisiin niin, että se olisi 2,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriältä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriältä. Alarajaa korotettaisiin 20 000 äyriällä jokaista alaikäistä lasta kohti.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksua ehdotamme alennettavaksi 1,7 penniin ja kerättäväksi vastaavalla tavalla porrastettuna kuin kansaneläkemaksu.

Työnantajien maksut

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän edeltäjät ovat jo 1970-luvulta alkaen vaatineet sosiaaliturvamaksujen kohdentamista tudelleen yritysten pääomavaltaisuuden mukaan. Eduskuntakin on toistuvasti vaatinut, että työnantajien sosiaaliturvamaksut tulisi määrätä siten, että ne suositav pieniä ja työvoimavaltaisia yrityksiä. Olemme ehdottaneet, että kokeiltaisiin käyttökatteen perusteella kerättäviä maksuja, mikä soveltuisi erityisesti työttömyysvakuutusmaksun keräämiseen, koska se tasoittaisi suhdanne-eroja.

Eduskunnan lausumien johdosta on toistaiseksi palautettu vain 1.7.1991 poistettu kansaneläkemaksujen porrastus poistojen määrän mukaan 1.7.1993 lukien.

Rekisteröidyt työnantajat ovat jakautuneet eri maksuryhmiin seuraavasti:

	1990	1991	1992	palkkojen jak. 1993 %
		lukumäärä		
Alin	110 849	108 650	102 724	37,8
Keskimmäinen	1 996	2 213	2 293	16,1
Ylin	2 137	2 750	2 780	10,5
Julkisoik.	2 465	2 540	2 540	35,6

Esitämme, että yksityisten työnantajien kansaneläkemaksun porrastusta jyrkennettäisiin niin, että erityisesti pienten yritysten työllistämismahdollisuuksia parannettaisiin. I maksuluokan maksua alennettaisiin 2,40 prosentista 2,25 prosenttiin ennakkoperinnän alaisesta palkan määrästä vähennettynä 2 250 markalla. Tällöin 100 000 markan palkkasummasta ei tarvitsisi maksaa lainkaan kansaneläkemaksua.

II maksuluokassa ovat sellaiset työnantajat, joiden käyttöomaisuuden hankintamenosta tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia samana verovuotena maksettujen palkkojen määrästä. Tässä ryhmässä maksun suuruus olisi hallituksen esittämän 4,00 prosentin sijasta 4,50 prosenttia ennakkoperinnän alaisten palkkojen määrästä.

III maksuluokassa ovat työnantajat, joilla edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä.

Tässä ryhmässä sanottu maksu olisi 4,90 prosentin sijasta 5,75 prosenttia.

Yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksussa toteutettaisiin porrastus samalla periaatteella niin, että I maksuluokassa maksu olisi 1,45 prosenttia vähennettynä 1 450 markalla, II maksuluokassa 2,45 prosenttia ja III maksuluokassa 3,95 prosenttia.

Edellä esitetyllä porrastuksella maksua kerättäisiin noin 800 miljoonaa markkaa enemmän kuin hallituksen esityksellä. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä kansaneläkelaitoksen rahoituksen palauttamista vakaaksi niin, ettei perusturvan olennaista sisältöä vaaranneta. Sosiaalidemokraattien ehdotus vapauttaa työnantajat kokonaan kansaneläkemaksusta palkkasumman ensimmäisen miljoonan markan osalta johtaisi siihen, että joko kansaneläkkeitä pitäisi leikata tai kerätä maksut entistä korkeampina palkansaajilta ja eläkeläisiltä. Tätä emme missään tapauksessa pidä hyväksyttävänä, koska se kiristäisi edelleen pienituloisten verotusta ja kulutuskysyntää.

Esitämme myös, että kansaneläkerahaston rahastoimisaste (KEL 59 §) palautettaisiin neljästä kuuteen prosenttiin ja sairausvakuutuksen rahastoimisaste (SVL 59 §) kahdeksasta kymmeneen prosenttiin. Nykykäytäntö on vaarantanut kansaneläkelaitoksen maksuvalmiuden.

Hallitus esittää kunnan rahoitusosuutta kansaneläkelaitoksen lisäosamenoista säilytettäväksi 1,47 pennin tasolla veroäyriä kohti. Tämä merkitsisi 1,5 miljardin markan lisärasitusta kunnille. Emme voi periaatteessa hyväksyä menettelyä, joten esitämme, että kuntien lisäosakustannus jää vuoden 1992 tasoon, jolta sitä jatkossa on edelleen pyrittävä alentamaan.

Koska hallitus esittää perhetukipakettia korjattavaksi vain 300 miljoonalla markalla, jäisi lapsiperheille 400 miljoonan markan menetykset. Emme hyväksy lapsiperheiden toimeentulon heikentämistä perhepoliittisten verovähennysten poistamisen seurauksena, vaan ehdotamme, että lapsilisien lisäkorotuksiin tarvittavat 400 miljoonaa markkaa kerätään työnantajien lapsilisämaksuina II ja III maksuluokan yrityksiltä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että valiokunnan lausuntoon sisältyvä 3. lakiehdotus hylättäisiin ja
että 1., 2. ja 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

1.

Laki

kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti sekä 6 (poist.) ja 62 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti (poist.) 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960 ja 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetuilla laeilla (466/60 ja 588/78) sekä 62 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), seuraavasti:

3 §

Yksityinen työnantaja ja valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87) tarkoitettu valtion liikelaitos suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksua 2,25 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1994 välisenä aikana maksamiensa ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä vähennettynä 2 250 markalla. Kuitenkin jos työnantajan, joka harjoittaa liiketoimintaa ja on velvollinen suorittamaan valtiolle tuloveroa, vuodelta 1992 toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoitettujen kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia sanottuna aikana maksetuista palkoista, kansaneläkemaksun suuruus on 4,50 prosenttia vuonna 1994 maksettavista ennakoperinnän alaisista palkoista. Jos mainittujen poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia sanottuna aikana mak-

setuista palkoista, kansaneläkemaksun suuruus on 5,75 prosenttia. Jos työnantajan tilikausi ei ole päättynyt vuonna 1992, käytetään vuoden 1991 verotusta varten annetun veroilmoituksen tietoja. Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta liikelaitokselta, kunnalta ja kuntayhtymältä, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta maksua peritään 3,95 prosenttia työntekijälle suoritetun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Siitä, mitä kunnallisella liikelaitoksella tarkoitetaan, säädetään tarkemmin asetuksella.

5 §

Vakuutusmaksu on 1,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä siltä osin kuin veroäyriin määrä ylittää

120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriältä.

6 §

Vakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle:

1) joka verovuoden päättyessä ei vielä ole täyttänyt 16 vuotta;

2) joka verovuoden tai sen osan aikana on saanut tämän lain mukaan työkyvyttömyyseläkettä, työttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä eläketulon osalta; tai

3) joka verovuoden aikana on kuollut.

59 §

(Poist.)

62 §

(1 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Kunta maksaa kansaneläkelaitokselle eläkeiden lisäosien kustannuksiin 0,98 penniä veroäyriä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kunnan on maksettava 1/12 edellä tarkoitettusta

määrästä lääninverovirastolle viimeistään kunkin kalenterikuukauden 10 päivänä. Muutoin kunnan suorituksen maksamisesta, maksuunpanosta, liikaa tai aiheettomasti maksetun suorituksen palauttamisesta, suorituksen korottamisesta, viivästysseuraamuksista, kannosta, perinnästä, tilittämisestä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/63) ja veronkantolaissa (611/78) säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta, lukuun ottamatta työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä ilmoitus- ja vähennysmenettelyä.

(3 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuonna 1994 maksetuista palkoista suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun ja 5 §:n 1 momenttia vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa. Lain 6 § (poist.) ja 62 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 1994.

2.

Laki

vuodelta 1994 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), säädetään vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, sanottu maksu on 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1994 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,70 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriältä.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta

1978 annetussa laissa (613/78), säädetään työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yksityiseltä työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87), työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,45 prosenttia työnteikälle 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1994 välisenä aikana suoritettua ennakko-perinnän alaisen palkan määrästä vähennettynä 1 450 markalla. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen yksityisen työnantajan viimeksi tarkoitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kulu- ja käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, mak-

sun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 2,45 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 3,95 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta sekä kunnalta ja kuntayhtymältä, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakun-

tainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sairausvakuutusmaksua peritään 2,70 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1994 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettua ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

3 §
(Poist.)

3 §
(Kuten valiokunnan lausunnon 4 §)

4.

Laki

vuodelta 1994 perittävästä työnantajan lapsilisämaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), säädetään työnantajan lapsilisämaksusta, peritään lapsilisämaksua 0,8 prosenttia työntekijälle 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1994 välisenä aikana suoritettua ennakoperinnän alaisen palkan määrästä, jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen yksityisen työnanta-

jan viimeksi tarkoitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvaan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä.

2 §
(Kuten valiokunnan lausunnossa)

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 1993

Marjatta Stenius-Kaukonen

II

Hallituksen esitys sisältää ehdotukset vuoden 1994 sosiaaliturvamaksuja koskeviksi lainsäädännöksi. Toteutuessaan hallituksen esitys merkitsee mm. eläkeläisten maksurasituksen kasvamista sekä sitä, että työnantajan sosiaaliturvamaksujen maksuperusteiden uudelleenarviointi ei toteudu vuoden 1994 maksuja määrättäessä. Hallituksen esitys sisältää myös osan hallituksen

kuntasektorille kaavailemasta taloudellisesta taakasta.

Valtionosuuksien leikkaukset ja kuntien maksurasitteen nousu uhkaavat kuntasektorin mahdollisuuksia järjestää kansalaisille peruspalveluita. Eri esityksissä monimiljardiseksi taakaksi muodostuvaa kuntien lisärasitusta ei eduskunnan tulisi hyväksyä.

Työllistämisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että jo ensi vuonna työnantajan sosiaaliturvamaksuja kerättäisiin muutenkin kuin palkkaperusteisesti, esim. käyttökatepohjaisiin maksuihin. Myös kattavalla ympäristöverotuksella kerättyjä tuloja voitaisiin suunnata työnantajan palkkaperusteisten sosiaaliturvamaksujen tuoton korvaamiseen.

Yhdistettyinä eläkkeiden indeksileikkauksiin eläkeläisiltä tässä hallituksen esityksessä perittävät maksut heikentävät eläkeläisten asemaa kohtuuttomasti. Maksujen kohdistuminen pienituloisiin eläkeläisiin on epäoikeudenmukaista. Suuritulaisia eläkeläisiä on Suomessa nykyisin vähän; perimällä maksuja vain suurituloisilta eläkeläisiltä maksukertymä jää miltei olemattoman pieneksi.

Kansalaisten maksu- ja verotaakkaa tulee tarkastella kokonaisuutena. Valtiovarainvaliokunnan tulisi suunnata maksu- ja verorasitusta

kokonaisuudessaan oikeudenmukaisella tavalla henkilöille, joilla on paremmat taloudelliset mahdollisuudet kantaa tuo rasite.

Vasemmistoliitto esittää eriävässä mielipiteessään moniportaista maksujärjestelmää vakuuteuille. Moniportaisen sosiaaliturvamaksujärjestelmän sijasta kansalaisten vero- ja maksurasitus tulisi saattaa oikeudenmukaiseksi progressiivisella tuloverotuksella. Verotuksen oikeudenmukaisuutta ylisukupolvisessa tarkastelussa lisäksi ympäristöverojen laajeneva käyttöönotto.

Edellä olevan perusteella esitän,

että valiokunnan olisi tullut lausuntoon esittää, että hallituksen esitykseen sisältyvä 3. lakiehdotus hylättäisiin ja

että 1. lakiehdotuksen 6 ja 62 § hyväksyttäisiin sellaisina kuin ne ovat I vastalauseessa.

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 1993

Ulla Anttila

III

Emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön näkemyksiin yrityksiltä ja kansalaisilta perittävistä sosiaaliturvamaksuista.

Yritysten välilliset työvoimakustannukset ovat varsinkin laman oloissa kohtuuttoman korkeat ja muodostavat omalta osaltaan työllistämisen esteen erityisesti pienille yrityksille. Siksi niiden alentamiseen olisi määrätietoisesti pyrittävä. Julkisessa keskustelussa ovat olleet esillä erityisesti työnantajien maksamat työeläke- ja työttömyysturvamaksut. Niitä on vaadittu alennettaviksi jopa eläke- ja työttömyysturvan alentamisen kustannuksella. Keskustelussa on unohdettu, että työnantajien maksamat kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut rasittavat yhtä lailla yritystä.

Yritysten kansaneläkemaksulla rahoitetaan vähimmäiseläketurvaa, joka ei ole riippuvainen eläkkeensaajan työhistoriasta. Katsomme, että tällaisen turvan rahoittaminen palkkaperusteisin maksuin on ongelmallista. Olisi oikeudenmukaisempaa rahoittaa vähimmäisturva verotuloilla, myös yritysverotuksen kautta. Tällainen muutos olisi kuitenkin tässä yhteydessä vaikeasti toteutettavissa. Katsomme kuitenkin, että erityisesti

pienyrittysten sosiaaliturvamaksurasitetta olisi kevennettävä.

Myös luonnollisten henkilöiden verorasitus on kohtuuttoman korkea. Korkea ja laman aikana yhä lisääntynyt verorasitus on keskeinen syy palkansaaajien ja eläkeläisten ostovoiman heikkenemiseen. Ostovoiman heikentäminen on johtanut laman syvenemiseen, työttömyyden kasvuun ja valtion verotulojen laskuun. Koska veroratkaisut ja palkkaneuvottelut ovat kesken, jätämme sosiaaliturvamaksujen tarkemmat alennukset tehtäviksi valtiovarainvaliokunnassa. Sama koskee kuntien lisäosakustannuksia suhteessa valtionosuuksien leikkauksiin.

Veronluonteisten sosiaaliturvamaksujen alentaminen olisi tasa-arvoisin keino keventää tuloverotusta.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valiokunnan lausunnossa ehdotettua työnantajan kansaneläkemaksua perittäisiin poikkeuksellisesti yrityksen maksamista enakkoperinnän alaisista palkoista esimerkiksi siltä osin, kun palkat ylittävät miljoona markkaa, ja

*että vakuutetun sosiaaliturvamaksuja
alennettaisiin hallituksen esittämistä lu-
vuista sopusoinnussa verorasituksen ke-
ventämisen kanssa,*

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 1993

Jouko Skinnari

*että kunnan lisäosamaksua alennetta-
isiin, ja
että kolmas lakiehdotus hylättäisiin.*

Kyllikki Muttilainen